

Norsk psykologforening,
Fagetisk råd
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Innklaget psykolog

FER sak: 09/16K

Dato: 31.01.17

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 09/16K

Fagetisk råd i Norsk psykologforening (FER) mottok klagen 31.01.16 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 30.01.17

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer:
Svanhild Mellingen, Gry Lill Hamre, Roar Solholm, Rolf Eriksen og Lisa Stokkeland.

Vedtak: *5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.*

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Saksgang

- 31.01.16 FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem PP.
- 30.03.16 FER etterspør sakkyndig rapport.
- 18.04.16 FER mottar sakkyndig rapport
- 26.09.16 FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
- 28.09.16 Innklaget psykolog ble tilskrevet med anmodning om innen fire uker å redegjøre for klagen under henvisning til spesielle punkter i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer” (EPNP).
- 02.11.16 FER mottok redegjørelse fra psykolog.
- 24.11.16 FER mottok kommentar fra klager.

04.01.17 FER mottok sluttkommentar fra psykolog.

30.01.17 FER sluttbehandlet saken.

Oppsummering av tilsendt dokumentasjon

BAKGRUNN FOR KLAGEN

Klagen omhandler innklagedes psykologs arbeid som sakkyndig psykolog i en foreldretvist der klager var part. Vedlagt klagen ligger den sakkyndige utredningsrapporten og en uttalelse fra klagers far. Uttalelsen fra klagers far ble sendt til tingretten etter at hovedforhandlingen var avsluttet.

Klagen kan oppsummeres i følgende punkter:

- 1) Respekt: Klager skriver at det under utredningen var lite rom for å komme med egne opplevelser og erfaringer overfor psykologen. Da hun for eksempel fortalte om trusler fra datterens far, skal psykologen ha svart at hun hadde sett i øynene hans at han ikke kunne være en voldelig person. Psykologen skal ha uttalt at klager behandlet datteren på tre år som en «baby» når hun benyttet barneservise og barneskje til henne. Klager reagerer også på at psykologen betegnet datteren som «trassig».
- 2) Kompetanse og metodebegrensninger: Klager hevder den sakkyndige rapporten inneholder flere faktafeil, er faglig svak og mangler en konklusjon vedrørende samværsordning, slik det ble bedt om i mandatet. Det klages på flere av den sakkyndige psykologens faglige uttalelser og referanser. Blant annet skal psykolog ha referert til forskning utført etter andre verdenskrig som angivelig dokumenterte at et barn ikke får traumereaksjoner dersom barnet er med sine foreldre under traumet. Psykolog skal også ha henvist til sin erfaring med psykotiske og autistiske barn i sine anbefalinger av tiltak for klagers datter uten at klager kan se at det er relevant. Når klager stilte spørsmål ved dette skal psykologen ha betegnet datteren som «trassig», og sagt at hun kan ha nytte av de samme tiltakene som psykotiske og autistiske barn. Klager reagerer på psykologens råd om å la datteren bite på hånden hennes med en skinnhanske på, et råd hun angivelig pleide å gi i arbeidet med psykotiske og autistiske barn. Da klager stilte seg kritisk til dette rådet, skal psykologen ha uttalt at det var uheldig for datteren dersom klager ikke samarbeidet.

Klager skriver at innklagede psykolog opptrådte aktivt intervenserende under observasjonene og hevder at hun igangsatte veiledning av klager under observasjonen uten at dette var en del av mandatet. Hun hevder at psykologen meddelte sine betraktninger fortløpende under observasjonen, samtidig som hun stilte spørsmål om klagers datter og saken mens klager var i lek med datteren. Dette medførte angivelig flere brudd i samspeillet med datteren.

- 3) Integritet: Klager reagerer på at innklaget psykolog ved flere anledninger uttalte at klagers yrke som psykolog utgjorde et problem. Psykologen skal ha uttalt at klager i egenskap av å være psykolog «så sykdom overalt», at hun fokuserte for mye på sårbarhet og at dette kunne hemme datterens utvikling. Klager mener innklaget psykolog blandet sammen roller når hun uttalte at alle hennes kullinger under testing på studiet slo ut på personlighetsforstyrrelser, samt når hun delte sine personlige

erfaringer fra egen oppvekst, fra sine egne barns oppvekst, og fra andre pågående rettssaker.

REDEGJØRELSE UNDER HENVISNING TIL FØLGENDE PRINSIPPER

Rådet ba om innklagedes redegjørelse til klagen, som psykologen har fått oversendt tidligere med spesiell henvisning til følgende punkt i ”Ethiske prinsipper for nordiske psykologer”:

II.1 Respekt for personens rettigheter og verdighet

Psykologen viser respekt for og arbeider for å fremme utviklingen av hvert menneskes rettigheter, verdighet og integritet. Han/hun respekterer individets rett til privatliv, konfidensialitet, selvbestemmelse og autonomi, i samsvar med psykologens øvrige profesjonelle forpliktelser og med loven.

Respekt

Psykologen viser respekt for individets grunnleggende rettigheter, verdighet og integritet, og tilstreber å unngå at hans/hennes kunnskap anvendes på en måte som krenker, utnytter eller undertrykker individer.

Psykologen er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som klienter, relevante tredje parter og allmennheten har og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelser og ansvar.

Psykologen er oppmerksom på individuelle, rollemessige og kulturelle ulikheter basert på funksjonsnivå, kjønn, seksuell orientering, etnisk og nasjonal opprinnelse og tilhørighet, alder, religion, språk og sosioøkonomisk status, og på de begrensningene som ligger i egne kulturelle, klassemessige og kjønnsmessige forutsetninger.

FER ba psykologen reflektere over klagers påstander om at hun skal ha opptrådt respektløst, j.fr. det som særlig fremgår under punkt 1. Vi ba psykologen reflektere over påstanden om at klager ikke skal ha fått anledning til å komme frem med egne synspunkter, samt de uttalelsene hun hevder psykologen skal ha kommet med vedrørende datteren.

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Kompetanse og kompetanseutvikling

Psykologen arbeider i overensstemmelse med vitenskapelige prinsipper og underbygget erfaring og ivaretar en kontinuerlig profesjonell utvikling. Psykologen skaffer seg kunnskap om den vitenskapelige og yrkesmessige utviklingen innenfor sitt arbeidsområde.

Kompetansebegrensninger

Psykologen praktiserer innenfor de grensene for sin kompetanse som følger av utdanning, trening, erfaring og personlig styrke og begrensning, og søker profesjonell hjelp og støtte i vanskelige situasjoner.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Begrensninger i rammebetingelsene

Psykologen er oppmerksom på hvordan samfunnsmessige og arbeidsmessige betingelser kan fremme eller hemme hensiktsmessig bruk av hans/hennes kompetanse og metoder.

FER ba psykologen kommentere på påstanden om at den sakkyndige rapporten bærer preg av å være faglig svak, inneholder flere faktafeil, og mangler en konklusjon vedrørende samværsordning. Vi ba psykologen om å reflektere over rapportens utforming og innhold, og hvor vidt det i tilstrekkelig grad skilles mellom hva som er beskrivelser av fakta (observasjoner, gjengivelser av samtaler) og hva som er hennes vurderinger. Vi ba henne om å redegjøre for det faglige grunnlaget for sin tilnærming, for eksempel at hun skal ha veiledet og intervensert under observasjoner, samt gitte råd/tiltak.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

FER ba psykologen redegjøre for bakgrunnen for sine uttalelser vedrørende klagers bakgrunn som psykolog. Vi ba psykologen også om å reflektere over relevansen og legitimiteten av å dele egne synspunkter slik klager hevder, samt opplyse om forhold som ikke vedkommer aktuell sak under en utredning. Videre ba FER psykologen om å reflektere over hvordan uttalelser vedrørende psykologer som yrkesgruppe kan oppfattes av involverte parter.

iii) Psykologens redegjørelse.

I sin redegjørelse siterer først psykologen fra «veiledende retningslinjer til bruk for sakkyndige i saker om foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett» Q-15/2004. Videre gjør hun rede for hvordan hun arbeider i sakkyndighets saker, bl.a. at hun bestreber seg til å ha en nøytral, lyttende og aksepterende holdning. Men også å være spørrende når hun møter rigiditet og fastlåste holdninger. Hun redegjør så videre for arbeidet sitt i denne saken, og det hun kan erindre fra denne.

Gjeldende hovedpunkt respekt, mener psykologen at hun har gitt klager rom til å meddele egne opplevelser, og viser her til et konkret tidspunkt for dette. Psykologen mener hun ikke kan ha sagt noe om at hun ved å se far i øynene kunne se at han ikke kunne være en voldelig mann, dette da hun mener det er umulig å vurdere voldelighet på denne måten. Psykologen kjenner seg heller ikke igjen i at hun skal ha sagt at klager behandlet barnet som «baby» og trassig. Hun kan ha sagt at klager behandlet barnet som mindre enn hun var. Gjeldende utsagn omkring trass, forklarer psykologen at hun her har snakket i generelle vendinger om normale reaksjoner hos barn.

Psykologen beklager at klager har opplevd hennes undersøkelser som respektløse.

Gjeldende hovedpunkt kompetanse, redegjør psykologen for hvordan hun har bygget opp rapporten. Hennes manglende konklusjon gjeldende samværsordning forklarer hun med at hun ønsket å være åpen for partenes mulighet til å komme til forlik, noe hun mener også skjedde i saken. Psykologen bekrefter at hun under samtaler har intervenert og veiledet, mindre under observasjonene. Hun viser her til utdrag fra «veilederen» der det står at den «sakkyndige har et veilederansvar til å redusere konflikt og flytte fokus over på barnets interesser, og komme med forslag til løsning på små og store vanskeligheter underveis». Hun mener med dette at hun her har handlet i samsvar med hennes mandat som sakkyndig. Psykologen kjenner ikke igjen at hun skal ha uttalt at det var uheldig for datteren om hun ikke samarbeidet, dette er en ukjent måte for henne å skulle uttale seg på, og skjønner ikke hva det er hun skulle ha sagt som kunne blitt oppfattet slik.

Psykologen beklager om klager har misforstått hennes roller.

Gjeldende punkt integritet, redelighet og tydelighet. Psykologen kjenner ikke igjen at hun opplevde det som problematisk at klager er psykolog. Gjeldende det klager beskriver om at psykologen mente klager så «sykdom overalt», forklarer psykologen at hun opplevde klager som insisterende på at datterens symptomer og atferd samsvarer med relasjonsskader, prøvde hun å utforske klagers oversikt over alternative sammenhenger, faglige perspektiv og kjennskap til normalutvikling hos spe- og småbarn, samt hennes kunnskap om traumereaksjoner. I denne sammenheng kan hun ha uttalt at det arbeidet hun skulle utføre som sakkyndig kunne være utfordrende for klager, siden de begge var psykologer. Hennes deling av egne erfaringer fra bl.a. egen oppvekst og egne barn, har vært generelle, og hatt som hensikt å formidle kunnskap om betydningen av evnen til selvobservasjon og kunnskap om normalutvikling hos småbarn for å utvide mors perspektiv.

iv) Klagers kommentarer på psykologs redegjørelse.

Som svar på redegjørelsen gjentar klager sine klagepunkter, og kommer med ytterligere eksempler på innklagede psykolog sine uttalelser. Klager viser også til at hennes foreldre hadde opplevelser av sakkyndige som matchet hennes egen.

v) Sluttkommentarer fra psykolog

I sine sluttkommentarer gir psykologen uttrykk for at det blir tydelig for henne at klager blander sammen deler av det hun har sagt i ulike sammenhenger, fra undersøkelsen, rettsmøtene og fra rapportene. Hun mener klage til FER er et strategisk trekk fra en part med formål å få hennes undersøkelse kjent «ugyldig» slik at opplysningene ikke skal kunne vektlegges i andre rettsrunder.

FERs vurdering og konklusjon

Det er viktig å understreke at FER hverken skal eller kan gjennomgå utredninger med tanke på å vurdere faglig holdbarhet, eller beslutte hvorvidt en rapport skal kjennes ugyldig eller ikke. FER sitt mandat er å bidra til en vurdering av hvorvidt aktuell psykolog har gjennomført et arbeid som tilfredsstillende kravene i de etiske prinsippene for nordiske psykologer (EPNP).

FER har forståelse for at saker om foreldreomsorg er belastende for partene, og at i slike saker vil faglige vurderinger/uttalelser kunne oppleves som krenkende, dette uten at det nødvendigvis foreligger brudd på EPNP.

FER har lest den sakkyndige rapporten, og oppfatter denne som balansert og saklig. Psykologen anerkjenner begge foreldre som gode nok omsorgspersoner for barnet sitt.

Psykologen har i sine samtaler med klager vist til noe eldre kunnskapskilder når hun har forsøkt å normalisere barnets reaksjoner, slik som eksempelet med hansken. Dette må ansees som en svakhet, men trenger ikke ugyldiggjøre psykologens råd. Den sakkyndige rapporten har etter FER sin vurdering ikke denne svakheten.

FER vil imidlertid anbefale psykologen å støtte seg til nyere forskning i møte med klienter.

I denne saken mener klager at psykologen har sagt og gjort ting som psykologen både i sin redegjørelse og sluttkommentar mener hun hverken har sagt eller gjort, eller tatt ut av sin sammenheng. Innklagede psykolog gjør etter FER sin oppfatning en både saklig og etisk gjennomgang av hvordan hun oppfatter at hun har opptrådt overfor klager. Hun beklager også at det er oppstått misforståelser.

FER kan ikke gjennomføre etterforskning eller gjøre undersøkelser i saker der påstand står mot påstand. I vurderingen av eventuelt brudd må FER støtte seg på om psykologen sine uttalelser gir uttrykk for en respektfull etisk refleksjon omkring de tema FER har reist. FER vurderer at psykologen har gjort dette i denne saken. FER reagerer imidlertid på psykologens uttalelse i sluttkommentar der psykologen antyder at klager har hatt en strategisk motivasjon for å fremme klage til FER. Dette kan oppfattes som at psykologen underkjenner grunnlaget for klagen og kan oppleves som mangel på respekt, og bidrar heller ikke til konfliktdeмпing i saken.

På bakgrunn av den fremlagte dokumentasjonen konkluderer FER likevel med følgende vedtak:

Vedtak: **5.1.1.2 Brudd på de fagetiske prinsippene er ikke godtgjort.**

Vedtak fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Tove Beate Pedersen, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard